

DYWERSYFIKACJA BAZY NOCLEGOWEJ I JEJ WYKORZYSTANIE W GMINACH POWIATU PŁOCKIEGO W LATACH 2011-2014

Abstrakt

Turystyka jest tym działem gospodarki, który cały czas się rozwija. Nie wszystkie gminy mają jednak takie same szanse na rozwój takiej działalności. W artykule scharakteryzowano zmiany jakie zaszły między 2011 a 2014 rokiem w odniesieniu do intensywności ruchu turystycznego i bazy noclegowej w gminach powiatu płockiego. Analizę wielowskaźnikową wykonano z wykorzystaniem danych statystycznych GUS, zawartych w Banku Danych Lokalnych. Oparto ją o mierniki intensywności ruchu turystycznego Schneidera i Charvata, jak również wskaźniki gęstości i rozwoju bazy noclegowej oraz gęstości ruchu turystycznego. Przeprowadzona analiza pozwoliła ukazać różnice i podobieństwa pomiędzy jednostkami administracyjnymi w aspekcie wykorzystania turystycznego, tak ważnego z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju.

Słowa kluczowe: turystyka, baza noclegowa, powiat płocki, gmina, zrównoważony rozwój

Udział gospodarki turystycznej w Polsce od wielu lat utrzymuje się na dość zrównoważonym poziomie 5-6 % PKB (w latach 2009 i 2010 odnotowany został spadek do poziomu 5,2%, a w 2011 r. aż do 4,8%). W 2012 r. nastąpiło znaczące odbudowanie produktu turystycznego w PKB, który wzrósł do 6%, a w 2013 r. wyniósł 6,4%. Wpływy z turystyki zagranicznej w 2013 r. stanowiły 6,1% wszystkich wpływów z eksportu¹.

Dlatego z punktu widzenia rozwoju gminy turystyka stanowi ogromne znaczenie dla finansów jednostek administracyjnych. Jednak nie wszystkie gminy mają szansę na czerpanie korzyści z turystyki.

Inspiracją do podjęcia analizy były m.in. zapisy zawarte w Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Płockiej. W ramach polityki wzrostu atrakcyjności turystycznej założono zwiększenie ilości bazy noclegowej turystyki wiejskiej, w tym agroturystycznej oraz uporządkowanie istniejących terenów zabudowy letniskowej². Jednocześnie wyzwaniem było porównanie wskaźników dotyczących bazy noclegowej i turystów korzystających z noclegów z atrakcyjnością turystyczną gmin powiatu płockiego.

Turystyka w Płocku i powiecie płockim

Sam Płock był miejscem, które turyści wybierali od dawna. Rozwój bazy noclegowej w Płocku był uzależniony m.in. od rangi tej jednostki osadniczej. W latach międzywojennych Płock był miastem powiatowym. W mieście było pięć hoteli i trzy cukiernie, miejsca spotkań inteligencji płockiej

i ziemiaństwa. Po II wojnie światowej baza noclegowa powiązana była z przemysłowym charakterem Płocka. Realizowana głównie w postaci hoteli robotniczych liczyła w 1965 r. do 3 tys. miejsc. Wobec wzmagającego się stale ruchu turystycznego w Płocku i okolicach ważne znaczenie dla miasta miała budowa hotelu „Petropol”, który łącznie z istniejącym dawniej Hotelem Miejskim, Hotelem PTTK (od 1960 r.) i Stacją Wodną zapewniały miastu 398 miejsc noclegowych. W okresach wzmożonego ruchu turystycznego przez Płock przepływało dziennie około 10 tys. osób.

W 2014 r. Płock odwiedziło 41148 turystów z czego 4262 to turyści zagraniczni⁴. Płock oferuje odwiedzającym typowo miejskie atrakcje. Niewiele osób wie, iż ten stary gród był w latach 1079-1138 stolicą Polski. Pamiątką po tym czasie jest znajdująca się w katedrze kaplica królewska. Spoczywają w niej dwaj średniowieczni władcy Polski Władysław Herman i Bolesław Krzywousty. Do Płocka przyciąga starówka, rynek, skarpa wiślana, zabytki i imprezy kulturalne, ZOO. Miasto Płock jest godne uwagi, a jego atrakcyjność turystyczna nie podlega dyskusji.

Natomiast w powiecie płockim w r. 1965 były dwa Wiejskie Domy Kultury w Bielsku i Bodzanowie, dwie świetlice miejskie w Wyszogrodzie, dwadzieścia Klubów Książki i Prasy „Ruch”, pięć klubokawiarni, dziesięć ognisk kulturalno-oświatowych, osiemnaście świetlic wiejskich, pięć PGR i dwanaście kin⁵. Nie były to rewelacyjne atrakcje i obiekty.

Sam Płock, jak i powiat płocki jest i był obszarem badań naukowych, pod szerokim kątem, głównie

społecznym, ale również przestrzennym czy ochrony środowiska⁶. Dokonano również oceny turystycznej, tak powiatu, jak i gmin powiatu płockiego⁷.

Pojawia się pytanie czy turyści przyjeżdżają również do powiatu płockiego i z jakiej bazy noclegowej mogą skorzystać?

Cel, zakres i metoda badań

Celem analizy było ukazanie zmian, jakie nastąpiły pomiędzy rokiem 2011 a 2014 w kontekście rozwoju bazy noclegowej oraz zobrazowanie zróżnicowania przestrzennego pomiędzy gminami powiatu płockiego pod kątem intensywności ruchu turystycznego. Wybór lat do analizy był podyktowany dostępnością danych w źródłach informacji przestrzennej.

Do analizy wytypowano gminy powiatu płockiego. Powiat płocki, o powierzchni 1797 km², położony jest w zachodniej części województwa mazowieckiego i obejmuje 15 jednostek administracyjnych: 3 gminy miejsko-wiejskie: Drobin, Gąbin, Wyszogród, 12 gmin wiejskich: Bielsk, Bodzanów, Brudzeń Duży, Bulkowo, Łąck, Mała Wieś, Nowy Duninów, Radzanowo, Słubice, Słupno, Stara Biąta, Staroźreby. W gminach tych na stan 31 grudnia 2016 r. zamieszkiwało ponad 111 tys. osób (Drobin 8126 osób, Bielsk 9111 osób, Bodzanów 8264 osób, Brudzeń Duży 8255 osób, Bulkowo 5706 osób, Gąbin 11067 osób, Łąck 5384 osób, Mała Wieś 6135 osób, Nowy Duninów 3978 osób, Radzanowo 8378 osób, Słubice 4500 osób, Słupno 7433 osób, Stara Biąta 11752 osób, Staroźreby 7417 osób, Wyszogród 5671)⁸.

Z punktu widzenia naukowego oparto się o podstawy analizy wielowskaźnikowej, która obecnie odgrywa specyficzną rolę w systemie informacji gospodarczej i przestrzennej, stanowiąc powszechnie wykorzystywane narzędzie⁹.

Do oceny przestrzennego zróżnicowania intensywności ruchu turystycznego przyjęto wskaźniki¹⁰:

- według Schneidera (relacja korzystających z noclegów w ciągu roku do liczby mieszkańców),
- według Charvata (relacja udzielonych noclegów w ciągu roku do liczby mieszkańców).

Do oceny rozwoju bazy noclegowej zastosowano następujące wskaźniki:

- gęstości bazy noclegowej (relacja liczby miejsc noclegowych do powierzchni w km²),
- gęstości ruchu (korzystający z noclegów w ciągu roku w relacji do powierzchni w km²),
- wskaźnik rozwoju bazy noclegowej (relacja korzystających z noclegów do liczby miejsc noclegowych).

W trakcie analizy oraz interpretowania wyników problemu badawczego postępowano zgodnie z poniższymi etapami:

- filtrowanie danych zgromadzonych w Banku Danych Lokalnych (dalej: BDL), a opartej o cechy zawarte w kategorii turystyka,
- agregacji danych dla poszczególnych podzbiorów,
- analizie danych w ujęciu dynamicznym (ze skokiem 5-letnim) ukazując korzystne lub niekorzystne zmiany.

Opracowanie danych liczbowych w ujęciu przestrzennym wykonano z wykorzystaniem danych z BDL-u oraz oprogramowania ArcGis.

Charakterystyka zmian rozwoju turystyki w gminach powiatu płockiego

W tabeli nr 1 scharakteryzowano gminy powiatu płockiego pod względem intensywności ruchu turystycznego. Należy zaznaczyć, że aż w 7 (Drobin, Bielsk, Brudzeń Duży, Bulkowo, Mała Wieś, Radzanowo, Staroźreby) z 15 gmin dane dotyczące liczby turystów oraz korzystania z noclegów były na poziomie zerowym. Wynikało to z braku ewidencjonowanej statystycznie bazy noclegowej tak w 2011, jak i 2014 roku.

W pozostałych przypadkach baza noclegowa jest dość monorodzajowa. Przewagę stanowiły w 2014 r. obiekty hotelowe. Jedynie w gminie Łąck widoczna jest dywersyfikacja rodzajowa bazy noclegowej w postaci 2 ośrodków wypoczynkowych, 1 schroniska młodzieżowego, zespołu domków turystycznych i 2 hoteli. Zespół domków turystycznych pojawia się również w gminie Wyszogród.

Analiza porównawcza gmin powiatu płockiego

Analizując uzyskane wyniki należy podkreślić, że bardzo wysoki wskaźnik intensywności ruchu turystycznego występuje w gminie Łąck. Zdecydowanie gmina ta ma charakter turystyczny. Przyglądając się wskaźnikom należy stwierdzić, że również gmina Nowy Duninów ma cechy gminy turystycznej. Do takiego stanu dąży również gmina Słubice. W pozostałych przypadkach gminy powiatu płockiego nie realizują w priorytetowych celach rozwoju turystyki. Widoczne jest to w zmianach, które są w większości przypadków dodatnie, ale na niewielkim poziomie. Dodatkowo trzeba wskazać, że znaczące zmniejszenie intensywności występuje w gminie Łąck, a więc najbardziej turystycznej gminie. Należy poszukać powodu takiego zjawiska.

Tabela 1. Zmiany wskaźnika Schneidera (W_{Sch}) i Charvata (W_{Ch}) w gminach powiatu plockiego w latach 2011-2014

Gmina	Rok	L_{mg} [os.]	Przyrost	L_{kn} [szt.]	W_{Sch}	Przyrost	L_{un} [os.]	W_{Ch}	Przyrost
Bodzanów	2011	8 430	-69	45	0,53	+0,06	45	0,53	+0,06
	2014	8 361		49	0,59		49	0,59	
Gąbin	2011	11 032	+109	1284	11,64	+0,89	2391	21,67	+5,29
	2014	11 141		1396	12,53		3004	26,96	
Łąck	2011	5 232	+127	20 355	389,05	-152,77	51 293	980,37	-281,41
	2014	5 359		12 662	236,28		37 457	698,96	
Nowy Duninów	2011	3 986	-5	2 139	53,66	+62,74	11 073	277,80	-58,58
	2014	3 981		4 634	116,40		8 727	219,22	
Stubice	2011	4 599	-17	2 476	53,84	+74,68	3 537	76,91	+95,92
	2014	4 582		5 889	128,52		7 919	172,83	
Stupno	2011	6 713	+432	2 077	30,94	-18,67	2 462	36,68	-21,21
	2014	7 145		877	12,27		1 105	15,47	
Stara Biała	2011	11 098	+363	819	7,38	+5,7	819	7,38	+6,41
	2014	11 461		1 499	13,08		1 581	13,79	
Wyszogród	2011	5 848	-93	68	1,16	+0,18	169	2,89	-0,04
	2014	5 755		77	1,34		164	2,85	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL

Wskaźniki Schneidera W_{Sch} i Charvata W_{Ch} odniesiono na 100 mieszkańców

L_{mg} – liczba mieszkańców gminy, L_{kn} – liczba korzystających z noclegów, L_{un} – liczba udzielonych noclegów

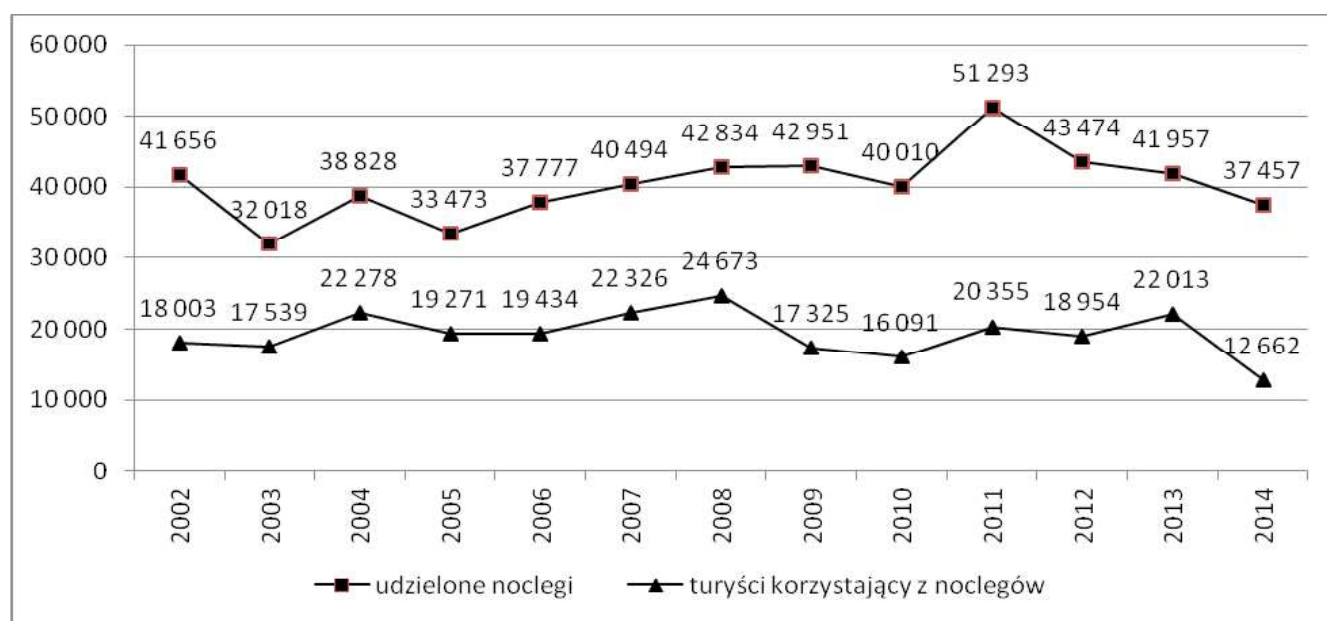
Na wykresie poniżej pokazano zmiany w liczbie osób korzystających z noclegów oraz liczbę udzielonych noclegów w gminie Łąck w okresie 2002-2014. Można zaobserwować, że liczba przyjeżdżających turystów była zmienna. Są okresy ich wzrostu, dynamiczny skok, jak i dynamiczny spadek. Decyzje o wyborze miejsca wypoczynku leżą w kwestii psychologicznej, socjologicznej, reklamowej czy nawet meteorologicznej. Trudno jest podać jednoznaczną odpowiedź w kwestii zmian liczebności turystów czy noclegów.

Wnioski

Opierając się na typologii gmin pod kątem atrakcyjności turystycznej można zaobserwować dużą analogię z intensywnością ruchu turystycznego. Na podstawie otrzymanych wyników można stwierdzić, że:

- w gminach o małej atrakcyjności turystycznej (Drobin, Bulkowo, Brudzeń Duży) nie rozwija się baza noclegowa, co jest jednoznaczne z brakiem intensywności ruchu turystycznego;

Wykres 1. Zmiany liczebności turystów korzystających z bazy noclegowej oraz udzielonych noclegów w gminie Łąck w latach 2002-2014

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 2. Zmiany gęstości ruchu i bazy noclegowej w gminach powiatu płockiego w latach 2011-2014

Gmina	P_{cg} [km ²]	Rok	L_{un} [szt.]	W_{gbn} [szt./km ²]	Przyrost	L_{kn} [os.]	W_{gr} [os./km ²]	Przyrost	W_{rbn} [os./szt.]	Przyrost
Bodzanów	136,35	2011	20	0,1467	0	45	0,3300	+0,0294	2,25	+0,20
		2014	20	0,1467		49	0,59		2,45	
Gąbin	146,21	2011	44	0,3009	-0,0752	1284	8,7819	+0,7660	29,18	+13,12
		2014	33	0,2257		1396	0,5479		42,30	
Łąck	93,99	2011	847	9,0116	-34259	20 355	216,5656	-81,8491	24,03	+0,09
		2014	525	5,5857		12 662	134,7165		24,12	
Nowy Duninów	146,23	2011	1212	1,4500	-0,1233	2 139	14,6276	+17,0622	10,09	+13,80
		2014	194	1,3267		4 634	31,6898		23,89	
Słubice	95,82	2011	32	0,3340	+0,981	2 476	25,8401	+35,6189	77,38	-30,64
		2014	126	1,3150		5 889	61,4590		46,74	
Słupno	74,93	2011	28	0,3737	0	2 077	27,7192	-16,0149	74,18	-42,86
		2014	28	0,3737		877	11,7043		31,32	
Stara Biała	111,12	2011	47	0,4230	+0,5399	819	7,3704	+6,1195	17,42	-3,41
		2014	107	0,9629		1 499	13,4899		14,01	
Wyszogród	95,65	2011	29	0,3032	+0,0104	68	0,7109	+0,0776	2,34	+0,23
		2014	30	0,3136		77	0,7885		2,57	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL

P_{cg} – powierzchnia całkowita gminy, L_{mn} – liczba miejsc noclegowych, L_{kn} – liczba korzystających z noclegów, W_{gbn} – wskaźnik gęstości bazy noclegowej, W_{gr} – wskaźnik gęstości ruchu turystycznego, W_{rbn} – wskaźnik rozwoju bazy noclegowej

- baza noclegowa nie rozwija się w gminie Mała Wieś mimo, że ma średni potencjał turystyczny i jest dość atrakcyjna turystycznie w odróżnieniu do gminy Bodzanów, również ze średnim potencjałem, w której w minimalnym zakresie rozwija się baza turystyczna, ale w niewielkim zakresie wykorzystywana;
- w gminach bardzo atrakcyjnych turystycznie (Łąck, Nowy Duninów, Słubice) występuje największa dynamika tak ruchu turystycznego, jak i bazy noclegowej;
- pomimo posiadania potencjału turystycznego i dużej atrakcyjności turystycznej, gminy Bielsk, Radzanowo nie wykorzystują tych walorów w ogóle;
- gmina Wyszogród pomimo bardzo dużego potencjału i atrakcyjności turystycznej ukrytej w środowisku przyrodniczo-kulturowym nie wykorzystuje ich, co ma odzwierciedlenie w małej intensywności ruchu turystycznego;
- gminy atrakcyjne pod względem zasobów przyrodniczo-kulturowych, z dużym potencjałem turystycznym (Stara Biała, Słupno) wykorzystują je w bardzo niewielkim procencie, a baza noclegowa jest niewielka i dodatkowo mało wykorzystywana lub w ogóle nie występuje, jak w gminie Staroźreby;
- wydaje się, że gminą, która najbardziej nie wykorzystuje swoich walorów jest gmina Gąbin, która wypada bardzo korzystnie pod kątem potencjału turystycznego, a intensywność ruchu turystycznego jest mała, pozytywnym elementem jest wzrost parametrów dotyczących ruchu turystycznego i rozwoju bazy noclegowej.

Reasumując, pod względem intensywności ruchu turystycznego, opartego o istniejącą bazę noclegową oraz odwiedzających turystów należy stwierdzić, że gminy powiatu płockiego wypadają słabo. Szczegółowe zestawienie przedstawia tabela nr 3.

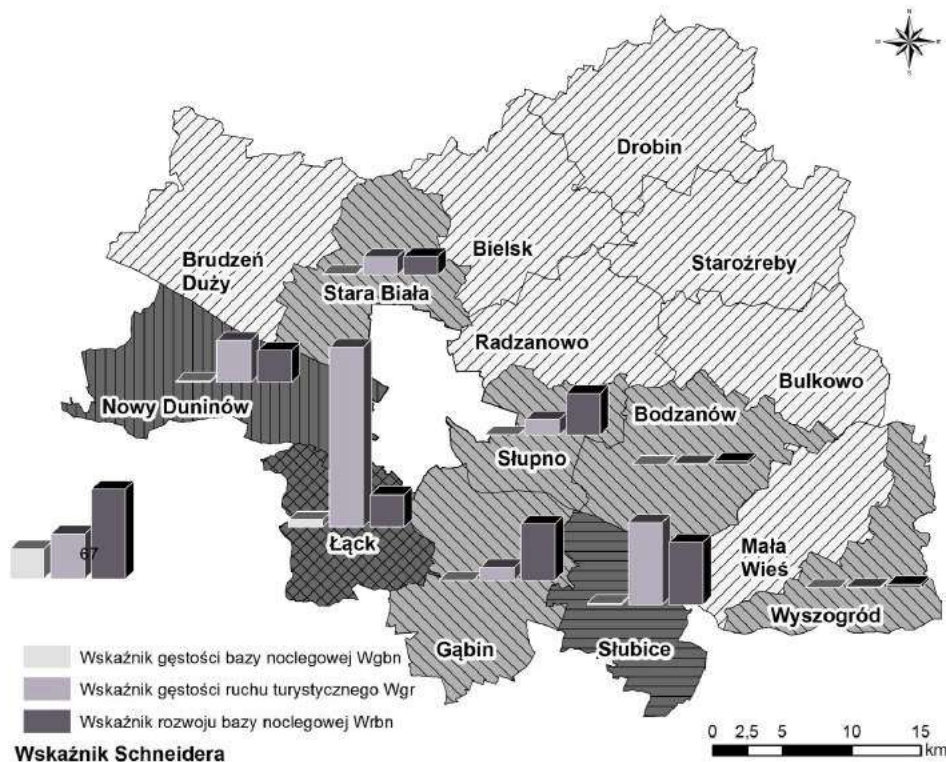
Tabela 3. Zestawienie ilościowe poszczególnych typów gmin ze względu na intensywność ruchu turystycznego w gminach powiatu płockiego w 2014 roku

Typ gminy	Według Charvata		Według Schneidera	
	Szt.	%	Szt.	%
Mała atrakcyjność ruchu turyst.	5	33,33	5	33,33
Średnia atrakcyjność ruchu turyst.	1	6,67	0	0
Duża intensywność ruchu turyst.	1	6,67	0	0
B. duża intensywność ruchu turyst.	1	6,67	3	0
Brak ruchu turystycznego	7	46,67	7	46,67

Źródło: Opracowanie własne

Jedynie 3 z 15 gmin, biorąc pod uwagę wskaźnik Schneidera i tylko 1 na podstawie wskaźnika Charvata można uznać za gminy z bardzo dużą intensywnością ruchu turystycznego. Nie uwzględniając gmin „zerowych” przeważają gminy z małą intensywnością ruchu turystycznego. Przedstawiając zróżnicowanie przestrzenne można określić, że gminy lewobrzeżne powiatu płockiego można zakwalifikować jako turystyczne, natomiast prawobrzeżne jednostki administracyjne nie opierają swojego rozwoju na turystyce.

Rys. 1. Zróżnicowanie gmin powiatu płockiego ze względu na wskaźniki Schneidera, Charvata, gęstości bazy noclegowej, gęstości ruchu i wskaźnika rozwoju bazy noclegowej w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne

Podsumowanie

W analizowanych gminach niezmiernie ważny jest wpływ miasta Płocka. Wydaje się, że w stosunku do rozwoju turystyki, w większości przypadków

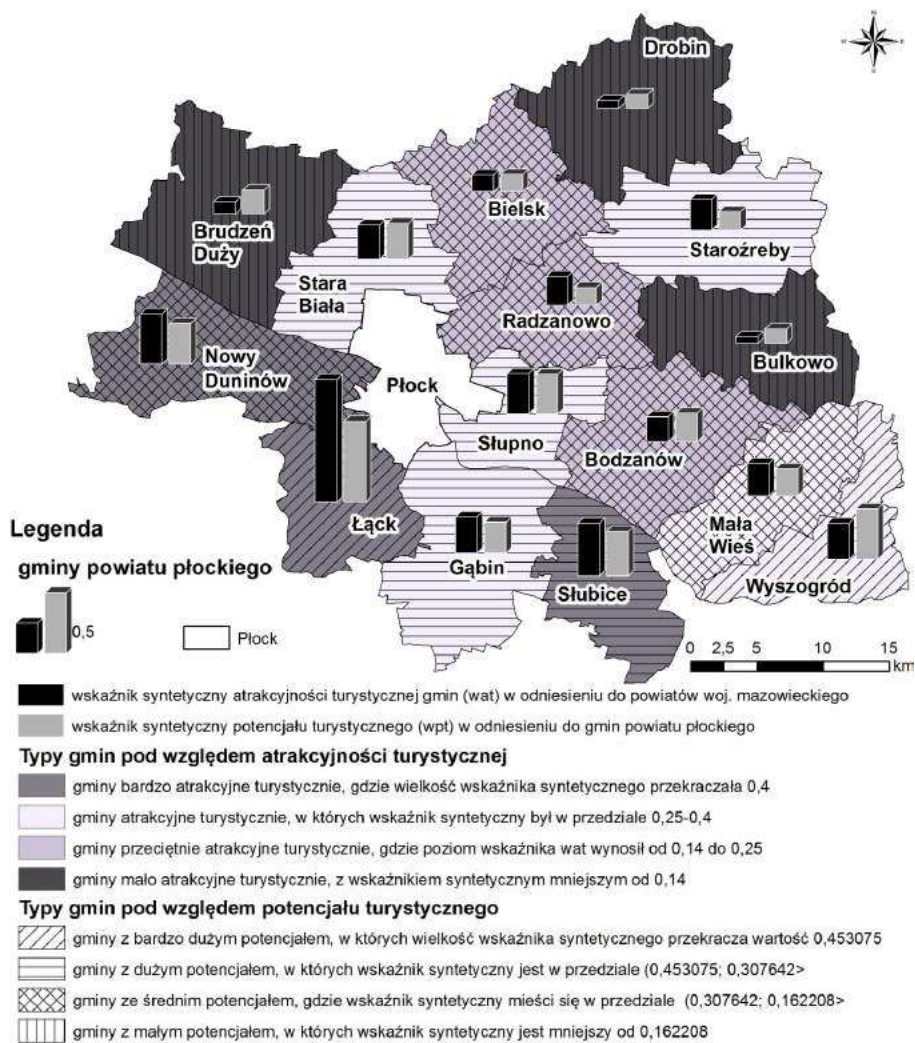
jednostek administracyjnych Płock oddziałuje destymulująco. Turyści wolą przyjechać do miasta, tu zanoć i ewentualnie przy okazji przemieszczać się, zwiedzić coś w okolicach Płocka. Wykonana analiza powinna prowadzić do wnikliwej diagnozy powodu dość niskiego wykorzystania turystycznego gmin powiatu płockiego mimo posiadanego potencjału przyrodniczo-kulturowego. Powiązanie oczekiwań społecznych z rozwojem turystyki, ochroną przyrody i środowiska można osiągnąć poprzez rozsądną, wyważoną realizację infrastruktury turystycznej wraz z bazą noclegową. Nie osiągnie się jednak tego bez dobrej promocji gminy.

Przypisy

- 1 Program rozwoju turystyki, Ministerstwo Sportu i Turystyki, Warszawa, marzec 2015 (projekt).
- 2 Zintegrowana Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Płockiej, ECORYS Polska, Warszawa, marzec 2015.
- 3 I. Nowak, *Płock i powiat płocki: przeszłość i lata ostatnie*, „Notatki Płockie” 1968, nr 13/4-48, s. 18-27.
- 4 Bank Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl.
- 5 I. Nowak, *op. cit.*, s. 18-27.
- 6 *Ibidem*; A. Krzętowska, *Sytuacja demograficzna w Płocku i powiecie płockim*, „Notatki Płockie” 2014, nr 239, s. 40-44; M. Trzeciński, *Przestrzeń publiczna średniowiecznego*

- Płocka jako przedmiot badań archeologa [w:] Ulica, plac i cmentarz w publicznej przestrzeni średniowiecznego i wczesnonowożytnego miasta Europy Środkowej*, J. Piekalski [red.], Wrocław 2011, s. 63; G. Dziwota, *Percepcja przestrzeni miejskiej Płocka*, „Notatki Płockie” 2003, nr 194, s. 27-36; K. Podawca, *Percepcja społeczno-urbanistyczna przestrzeni publicznej Płocka wśród seniorów*, „Notatki Płockie” 2015, nr 245, s. 35-40; *idem*, *Płock – miasto czyste czy zanieczyszczone. Ocena jakości powietrza w latach 2004-2013*, „Notatki Płockie” 2014, nr 241, s. 31-45.
- 7 *Zróżnicowanie atrakcyjności turystycznej powiatów województwa mazowieckiego*, Mazowiecki Ośrodek Badań

Rys. 2. Typologia gmin powiatu płockiego ze względu na syntetyczny wskaźnik atrakcyjności turystycznej i potencjału turystycznego

Źródło: K. Podawca, *Zróżnicowanie atrakcyjności turystycznej gmin powiatu płockiego*, Rocznik Towarzystwa Naukowego Płockiego, Płock 2017.

Regionalnych, Warszawa, 2014; K. Podawca, *Zróżnicowanie atrakcyjności turystycznej gmin powiatu płockiego*, Rocznik Towarzystwa Naukowego Płockiego, Płock 2017.

⁸ Bank Danych Lokalnych.

⁹ T. Borys [red.], *Wskaźniki zrównoważonego rozwoju*, Warszawa-Białystok 2005.

¹⁰ J. Warszńska, A. Jackowski, *Podstawy geografii turystyki*, Warszawa 1979; W. Kurek [red.], *Turystyka*, Warszawa 2007.

THE DIVERSIFICATION OF ACCOMODATION FACILITIES AND ITS USE IN THE COMMUNES OF THE DISTRICT OF PŁOCK OVER THE PERIOD FROM 2011 TO 2014

Summary

Tourism is the branch of economy which is constantly developing. However, not all communes have the same chances for the development of this branch. The article describes changes that took place over the period from 2011 to 2014 in reference to the intensity of tourism movement and accommodation facilities in the communes of the district of Płock. A multi-factor analysis, using statistical data obtained from GUS (The Polish Central Statistical Office), included in BDL (Local Data Bank), has been carried out. The analysis has been based on the Shneider and Charvate's indicator the intensity of tourism movement, as well as the indicator of density and development of accommodation facilities and the indicator of the density of tourist movement. The conducted analysis enabled to show the differences and similarities between administrative bodies in respect of tourism, which is highly important from the perspective of sustainable development.